

Uz lasītāju jautājumiem atbild LEONS BOJĀRS

- Kā tālāk tiks risināts «Latvenergo» jautājums?

- Protams, sociāldemokrāti ir apmierināti, ka 307 tūkstoši cilvēku parakstījās pret «Latvenergo» privatizāciju. Pozīcija to nebija gaidījusi. Bija lielas šaubas, vai nepazaudēsīm «Latvenergo», kā esam pazaudējuši pārējās ražotnes, jo parakstītāju aktivitāte sākas tikai pašās beigās.

Neapmierina tas, ka domā izveidot alternatīvu projektu. Tam mēs absolūti nepiekrītam, 307 tūkstoši cilvēku ir parakstījušies, un tas nav maināms. «Latvenergo» sistēmai jābūt vienotai, nedalāmai, pilnīgi Latvijas valsts īpašumā, un cilvēkiem jābūt garantētiem tiem pašiem tarifiem, jo ģimenes budžets neļauj tos vēl pacelt.

Pozīcija par katru cenu grib «Latvenergo» sašķelt, un, ja to sašķels, tā tiks pazaudēta, kā esam pārēju pazaudējuši lauksaimniecībā, rūpniecībā, zvejniecībā. Privatizācija tautā patiesībā ir nolādēta lieta. Cilvēki no tās ir cietuši.

- Ja, piemēram, skolotājs grib tālāk izglīties, viņam par to ir jāmaksā, lai arī cik zema alga nebūtu, bet bezdarbniekus, arī prestižās profesijās, izglīto par valsts līdzekļiem.

- Šī sistēma sociāldemokrātijai absolūti nepatīk. Mēs vienmēr esam iestājušies par bezmaksas apmācību. Latvijā nav nekādu derīgu izrakteņu, vienā no bagātībām tūlīt aiz zemes ir intelektuālā bagātība. Tā ir jāsauglabā un jāairo, jo tikai ar augstu intelektu mēs varam panākt savas tautsaimniecības attīstību un arī ieiet pasaules apritē.

Tā kā cilvēkiem ir ļoti zemas algas, maksu par izglītību nedrīkstētu ieviest. Naudas bezmaksas izglītībai Latvijā ir pietiekami, vienīgi mazāk jāzogs ministrijās un visās organizācijās, kas saņem no budžeta naudu. Ministrijas netiek kontrolētas: kā kurš grib, tā izlieto naudu. Nejedzības ir ļoti lielas.

Runājot par profesiju apmācību, ir viena lieta. Dažas firmas ir iemānījušas veikt apmācību un iegūt labus ienākumus, patiesībā apmācāmajiem nedodot kvalitatīvas zināšanas. Nu, ko var iemācīt «Turība»? Varbūt pavārus var mācīt, bet ne skaitļošanas speciālistus. Kāpēc tos neapmāca pie Tehniskās universitātes, Latvijas Universitātes?

- Kāds ir galvenais iemesls, ka Latvijā tiek bremzēta izglītības sistēmas attīstība? Tikai nesakiet, ka trūkst naudas!

- Es jau teicu, ka naudas ir pietiekami. Kāpēc bremzē? - Valdību sastādošās partijas nav ieinteresētas, lai iedzīvotājiem būtu augsts izglītības un intelektuālais potenciāls. Kad cilvēki ir izglītoti, viņus nevar tik vienkārši mulkot.

Otrkārt, valstij vēl līdz šim nav valsts attīstības plāna. Izglītības ministrija nezina, cik mums ir jāsapatavo ģeogrāfu, biologu, juristu un citu speciālistu. Ja nav attīstības plāna, tu taču nezini, kas notiek tavā saimniecībā. Dažu speciālistu ir daudzreiz vairāk,

nekā vajadzīgs, un tas kropļo ekonomiku. Cilvēkiem ir arī jāapgūst cita specialitāte.

Pirms diviem gadiem «Latvijas ceļš» un Tautas partija blāva, ka ir ļoti daudz ārstu. Tagad izrādās, ka tik daudz nemaz nav un laukos jau sāk trūkt. Nav jau izrēķināts.

Ministrijas neprot sarēķināt, cik skolēnu ir Latvijā, pat iedzīvotājus neprot saskaitīt.

- Latvijas zemi izpērk bagātie un ārzemnieki. Cik tālu aiziesim ar tās iztirgošanu?

- Sociāldemokrātus un Latvijas cilvēkus ļoti uztrauc tas, ka ir atvērtas slūžas, lai izpārdotu Latvijas zemi. Tā ir pēdējā Latvijas bagātība, kuru tagad nekontrolēti pārdod, iztirgo.

Pats trakākais ir tas, ka latviešu zemnieku nodzen no zemes. Paskatieties, kāda izveidojas situācija! Zemnieks, tā kā no viņa nepērk saražoto produkciju, ir spiests pārdot zemi. Pagastos pie zemniekiem, kuri ir parādos, ierodas cilvēki, kuri piedāvā atpirkt parādus un pie reizes nopirkt arī viņu zemi. Un tā nu zemnieks patur sev divus trīs hektārus vai arī pārdod visu zemi, un viņam vairs nav nekā. Labi, ja vēl atļauj to zemi apstrādāt.

Otra lieta. Kalviša kungs, kad bija zemkopības ministrs, pateica tā, uz laukiem jābūt trim bagātiem zemniekiem, bet ne septiņiem vārguļiem. Tad es viņam uzdevu jautājumu - kur tad likt tos četrus zemnieciņus? Katrs zemnieks, lai arī cik neveiksmīga viņam tā saimniekošana, tomēr apstrādā savu zemes gabalu un apgādā ģimeni ar produktiem. Ja viņam atņem zemes pleķi, tad vairs nav nekā. Atliek nodarboties vai nu ar zagšanu, kas latviešiem nekad nav bijis pieņemams, vai ar kaut ko vēl citu.

Vēl trakāka situācija ir Jūrmalā. Tur maksu par zemi pacēla, un pensionārei, kam zemes gabals ir mantojumā, tagad gadā par pushektāru jāmaksā vairāk par tūkstoš latiem. Atkal atnāk cilvēki pie tantipus un grib atpirkt zemi. Apsola, ka viņa varēs dzīvot savā mājīnā, bet, tikko zemi dabūjuši, tā padzen prom. Darbojas galvenokārt kriminālie elementi.

Mēs esam kategoriski pret zemes iztirgošanu un rudens sesijā ierosināsim aizliegt pārdot zemi ārzemniekiem, jo drīz te būs tāda situācija, ka nebūs zemes, uz kā latviešiem dzīvot.

Un pavisam traki - Lietuvai bez jebkāda aprēķina atdod 540 kvadrātkilometrus lielu ekonomisko zonu jūrā. Tā pieder Latvijai, un tur visapkārt ir naftas atradnes, nozveja, kas gadā dod pāri diviem miljoniem latu. To visu iekš viena miera atdod Lietuvai. Tas ir neprāts.

Patiesībā ir atkal jāriko referendums, jo Satversmē ir ierakstīts, ka robežu izmaiņa var notikt tikai ar tautas piekrišanu. Tādu piekrišanu neviens nav devis.

- Rīgā grib celt Gaismas pili, bet viena tāda vietējā pils, līdz galam neuzcelta,

drīz grūs kopā Dobelē. Arī citās pilsetās Latvijā tādas noteikti ir. Vai vispirms nevajadzētu atvēlēt naudu tām un tikai pēc tam ķerties pie tik lielām?

- Tas, kas uzdevis šo jautājumu, ir saimniecisks cilvēks.

Es esmu kategoriski pret Gaismas pils celtniecību. Kāpēc?

Visirms - to Rīgā ceļ nomaļā vietā. Zeme tur ir jau nopirkta, un tagad sāksies tirgošanās. Tie cilvēki, kam tā zeme pieder, labi iedzīvosies.

Nav vēl aprēķināts, cik pils izmaksās līdz galam. Ir tikai aptuveni aprēķini. Patiesībā pils izmaksās vairāk par 120 miljoniem latu, jo nav ierēķināta sakaru un citu tehnoloģisko sistēmu ierīkošana. Bet Latvijai pašlaik iekšējais un ārējais parāds ir 587 miljoni latu, tāpēc Latvijas budžets pie tās nabazības, kurā esam nonākusi, nevar pāvilkt tādu summu.

Nav veikti aprēķini, vai nav vēl kāds alternatīvs projekts. Tādam noteikti vajadzēja būt.

Valsts Rīgas Domei trīs gadu laikā atņēma 500 elitāru, lielu māju - pieci, astoņi stāvi, ap desmit tūkstošiem kvadrātmētru platību. Tās mājas varēja izmantot Nacionālās bibliotēkas izvietojšanai.

Mans ierosinājums bija Nacionālajai bibliotēkai atdot Aizsardzības ministrijas ēku kompleksu Kr.Valdemāra un Elizabetes ielu stūrī. Tās ir ļoti lielas mājas, pašā centrā. Komplekss ar kabeļu sistēmu ir savienots ar visiem rajoniem un apdzīvotām vietām Latvijā, arī Igaunijā, Lietuvā, kabeļi aiziet pat uz Maskavu, Varšavu, Prāgu. Tā ir ļoti laba vieta, kuru var pārveidot par tehnoloģisko bibliotēku.

Kultūras nami, bibliotēkas laukos un mazajās pilsētās ir nolaisti līdz pēdējam. Varat iedomāties - Kultūras ministrija samaksā ap 200 tūkstošiem latu par autobusu, ko privātpersonas izmanto savām vajadzībām, bet bibliotēkām tai pat laikā neiedod trīs tūkstošus, lai jumtu uzliktu.

Desmit gadus krāns stāvēja arī pie Operas teātra. Kad trīs reizes no tribīnes pateicu, ka bebbri krānu drīz iegāzīs kanālā, aizvēca to. Valmierā teātri nevar pabeigt.

No valsts budžeta iedotie līdzekļi tiek notriekti pavisam citām vajadzībām un lielām algām, ko saņem Kultūras ministrijas darbinieki un visdažādākie fondi. Par kultūras sakārtošanu Latvijā nerūpējas.

- Par dažādām nejedzībām visi runā, bet nekas daudz nemainās.

- Par visu nemaz nezina. Televīzija, radio un lielā prese

ir pakļauta lielu grupējumu ietekmei, un daudzas nejedzības netiek atspoguļotas.

Valsts naudas izšķiešana ir liela. Mašīnas maina, remontē, mašīnu aprīkojums sašņiedz pat vairāk par trim tūkstošiem latu, bet es nekādi nevarēju tādu naudu dabūt Raiņa muzejam Jasmuižā. Ja saliktu kopā tos kafijas automātus, televizorus, kas ir sapīrkti, kēdite no Rīgas varbūt stieptos līdz Varšavai. Ministru kabinets, piemēram, gadā 30 tūkstošus izlieto puķēm. Es nevaru saprast, kur viņi tās puķes tādā daudzumā liek. Par pirtīm nemaz nerunāšu.

Līdz šim desmit gadu laikā nav noteikts, kādai algai jābūt ierēdnim. Deputātu algas vienmēr apraksta, bet nav rakstīts par ministru, valsts sekretāru, ministriju darbinieku, fondu direktoru algām. Gada beigās premijas vien ir divus trīs tūkstošus lielas.

Te ir rezerves, kuras var novirzīt izglītības sistēmai.

- Kā šai izšķērdībai pielikt punktu?

- Latvieši ir ļoti iecietīgi cilvēki, jo domā, ka tie, kas ievēlēti vai strādā augšā, ir svētākie cilvēki. Nē, krāpnieku ir vairāk, nekā vajag. Ir daudz tādu, kuri, veidojot privāto biznesu, iemācījušies saņemt no valsts naudu, daudz strādā pat 12 - 13 darbavietās.

Kā pielikt punktu? Cilvēkiem pret tādiem kategoriski jāiestājas vēlēšanās. Zina, kas ir kas. Kāpēc par viņu balsot? Bet cilvēki ir lēnīgi - viņiem visu ko sasola, un balso atkal.

Ministrijas tagad veido cilvēki no «Latvijas ceļa», Tautas partijas un «Tēvzemei un Brīvībai»/LNNK, tajās viņi labi apmaksātos darbos saliek radniekus, draugus, paziņas.

Zinot, ka ir kādas nejedzības, jāraksta deputātiem vēstules, var arī neparakstīties. Ne vienmēr mēs zinām tos brīnumus. No deputātiem arī daudzas lietas slēpj.

- Vai jūs esat Jura Bojāra radnieks?

- Mums ir ļoti attālas un senas radnieciskas saites.

Lasītāju jautājumus uzdeva un atbildes pierakstīja

Anita Banzīna
Autores foto